

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНИХ
ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-МУЗИКАНТІВ
БЕЗ ПОПЕРЕДНЬОЇ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Шкоба В. А.

*заслужений працівник освіти України,
завідувач відділення музичного мистецтва та фізичної культури,
старший викладач кафедри музичного мистецтва
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради*

Павлюк Н. М.

*старший викладач постановки голосу кафедри музичного мистецтва
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради*

П'явка К. М.

*викладач акордеону циклової комісії народних інструментів
Комунальний заклад вищої освіти «Луцького педагогічного коледжу»
Волинської обласної ради,
м. Луцьк, Україна
аспірант кафедра педагогіки мистецтва та фортепіанного
виконавства імені Анатолія Авдієвського
Український національний педагогічний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

У сучасному освітньому просторі спостерігається тенденція до відкритості мистецьких навчальних закладів для ширшого горизонту кола студентів, зокрема тих, хто не має спеціальної початкової музичної підготовки. Це явище є водночас і викликом, і можливістю для викладачів музичних освітніх компонентів. З одного боку, перед ними постає завдання за короткий термін сформувати в студентів основні базові музичні навички. З іншого боку – розкрити їхній творчий потенціал і забезпечити повноцінну мистецьку підготовку на рівні професійних стандартів. [5, С. 150] Особливої уваги в цьому контексті потребує формування музичних здібностей, адже саме творчість є основою мистецького мислення та професійної самореалізації музиканта. Здобувачі освіти без музичної підготовки зазвичай вступають на навчання з певною кількістю труднощів: нерозвинене слухове сприймання, брак музичного словника, недостатня координація

рухів під час гри на музичному інструменті, відсутність базових знань із сольфеджіо та теорії музики. Водночас у багатьох з них спостерігається яскраво виражене емоційне сприйняття музики, інтонаційні можливості, щира зацікавленість у виконавстві, прагнення до самовираження. Такі особливості створюють підґрунтя для розвитку креативності та індивідуального стилю, що є важливими складовими музичних здібностей творчої особистості.

Тому важливим моментом для сучасного педагога є те, щоб він бачив у кожному студенті не лише об'єкт навчального впливу, а й носія потенціалу, який потрібно розвивати. Тому завдання педагога – не просто передавати знання, а створювати умови для виявлення та зміцнення внутрішніх ресурсів студента, зокрема інтересу, уяви, емоційності, здатності до імпровізації.

Одним з найважливіших аспектів музичної творчості є музична імпровізація. Саме імпровізаційні навички забезпечують безпосередню та спонтанну експресію музичних ідей. Музична імпровізація включає в себе процеси створення нових музичних фраз, ритмів і гармоній в режимі реального часу без попередньої підготовки. В контексті підліткового віку, коли розвиток творчих здібностей є критично важливим. [1] Як наслідок, музична імпровізація стає вагомим інструментом для стимулювання індивідуального креативного потенціалу. Саме тому, роль музичної імпровізації в розвитку творчого потенціалу підлітків, а також методи, які можуть бути застосовані для ефективного впровадження імпровізаційної практики в освітній процес є особливо актуальним моментом, на який важливо вказати. Формування творчих якостей у студентів без музичної підготовки вимагає гнучких і водночас послідовних педагогічних стратегій. Серед найбільш ефективних методів варто виділити наступні. По перше, особистісно – орієнтоване навчання. Принцип індивідуалізації дає змогу вибудувати навчання на основі сильних сторін студента. Наприклад, якщо студент має хороше відчуття ритму, навіть без нотної грамотності, цей аспект можна розвивати через ритмічні вправи, тілесну перкусію, роботу з ударними інструментами. Завдяки цьому студент отримує перший успіх, що мотивує до подальшого навчання та саморозвитку. Імпровізація – надзвичайно ефективний інструмент розвитку музичних здібностей. Вона не вимагає глибоких теоретичних знань, натомість ґрунтується на внутрішньому слуху, асоціативному мисленні, емоційному відгуку. Викладач може запропонувати студентам створити музичний діалог, ритмічну казку, варіації на задану тему – усе це сприяє формуванню індивідуального музичного висловлювання.

На початкових етапах велике значення має навчання через слухання. Студенти вчать розрізняти характер звучання, динаміку, фразування, стиль. Прослуховування якісних записів та їх обговорення сприяють не лише естетичному розвитку, а й закладенню основ виконавського мислення. Наслідування – перший крок до інтерпретації, і його не слід

недооцінювати. Також цікавим у навчальній діяльності можна розглядати музично-педагогічну гру, яка активізує увагу, уяву, мислення. У грі студент почувається вільніше, відкритіше, готовим до експерименту. Вправи на розпізнавання емоцій у музиці, розподіл звуків за висотою, імітація природних звуків на інструменті – усе це стимулює творчу активність.

Сучасний студент та викладач не може обійти використання різноманітних цифрових технологій. Музичні застосунки, інтерактивні програми, віртуальні клавіатури, онлайн-секвенсори – усе це допомагає студентам швидко адаптуватися до музичної мови, працювати з ритмом і гармонією, створювати прості музичні композиції навіть без нотної грамотності. Також можемо розглянути і проєктний метод, який дозволяє здобувачам освіти створити власний міні-твір, самостійно або із з допомогою педагога зробити аранжування знайомої мелодії або підготувати імпровізований виступ. Це стимулює самостійність, критичне мислення, креативність і формує відповідальність за результат. Усі ці методи сучасний викладач може застосовувати у своїй професійній діяльності щодо сучасної студентської молоді. Саме викладач відіграє центральну роль у пробудженні та розвитку музичної творчості у студентів без підготовки. Його завдання – не нав'язувати готові шаблони, а допомогти студенту знайти власний шлях, власне бачення. Атмосфера підтримки, заохочення, розуміння має бути основою педагогічного процесу. Надзвичайно важливим є також емоційний контакт – саме він створює основу для довіри, без якої творчість неможлива. Знайти психологічний підхід, врахувати усі вікові, психологічні, фізичні можливості студента допоможуть полегшити та подолати навчальний процес студента без музичної підготовки.

Підсумувавши, можна визначити, що формування музичних здібностей у студентів без попередньої музичної освіти – процес складний, але вкрай важливий для сучасної мистецької педагогіки. Він вимагає від викладача гнучкості мислення, педагогічного такту, вміння адаптувати зміст навчання до рівня й потенціалу кожного здобувача освіти. Застосування сучасних методик, орієнтація на особистість студента, стимулювання його активності та креативності – запорука успішного включення початківця в світ професійної музики. Головне – вірити в здібності кожного й будувати навчання на довірі, натхненні й співтворчості.

Література:

1. Денисюк І. Музична імпровізація: від учителя до учня. *Мистецтво та освіта*. Випуск 2, 2016 С. 18–21
2. Твердохліб Н. Імпровізація як один із видів розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах. *Молодий вчений*. Випуск 39, 2016, С. 502–506

3. Higgins, L. Improvisation as Ability, Culture, and Experience. Music Educators Journal, 28, 2016, Page 28–34.
4. Педагогічна творчість і майстерність: хрестоматія. укл. Н.В.Гузій. Київ, 2000. 168 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців. Психологія вищої школи: навч. посіб. для магістрів і аспірантів. Київ, 2006. С. 149 – 153.
6. Фрицюк В. А. Формування креативності майбутніх учителів музики : дис. ... канд. пед. наук : 13.0004 . Вінниця, 2004. 224 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-73>

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ І МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

Шрамко О. І.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри музикознавства, інструментальної
та хореографічної підготовки
Криворізький державний педагогічний університет
м. Кривий Ріг, Україна*

Стрімкий розвиток цифрових технологій у XXI столітті докорінно трансформує життєвий світ людини і суспільства. Глобальна діджиталізація сучасної культури торкнулася усіх її сфер, у тому числі мистецтва та мистецької освіти. При цьому діджиталізація виступає не лише як технологічне явище, а, насамперед, як нова форма мислення, сприйняття і взаємодії з мистецьким простором. Мистецтво стає мобільним, віртуальність робить його доступним у будь-який момент та з будь-якої точки світу.

Ці трансформації безпосередньо впливають і на підготовку фахівців у сфері мистецької освіти, зокрема, музично-педагогічної, адже традиційні підходи до підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва зазнають суттєвих змін. У нових умовах студенти і вчителі мають не лише орієнтуватися щодо традиційних форм мистецтва, його сучасних тенденцій, а й активно взаємодіяти з цифровим контентом, створювати його, володіти візуальною грамотністю та навичками мультимедійної комунікації.

Сьогодні цифрова культура виступає безперервним контекстом освітнього процесу – доступ до віртуальних музеїв, онлайн-виставок і онлайн-концертів, відеороків і майстер-класів, програмного забезпечення для композиції та аранжування, додатків STEAM, цифрових нотних бібліотек, популярних платформ (Facebook, Twitter,